

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Suomen Yrittäjät kannattaa lakiesityksen tavoitetta asettaa kotoutumisen tavoitteeksi selkeämmin työllistyminen, suomen tai ruotsin kielen oppiminen ja suomalaiseen yhteiskuntaan perehtyminen. Kotoutumiskoulutusten tulee olla tarkoituksenmukaisia, joustavia ja työelämässä riittävään peruskielitaitoon tähtääviä.

Maahanmuuttajien tulee voida siirtyä nykyistä nopeammin työelämään ja vahvistaa suomen kielen taitoaan. Pysyvä työllistyminen edellyttää kielitaitoa, sosiaalista osallisuutta ja riittäviä perustaitoja.

On tärkeää, että kotoutumiskoulutusta voidaan yhdistää joustavasti työhön tai yrittäjyyteen. Koulutusten tulee olla saavutettavia, huomioiden erilaiset oppimistarpeet ja elämäntilanteet. Tämä edellyttää monenlaisia koulutuksen järjestäjiä.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Esityksen rahoitukseen liittyvät säästöt lisäävät riskiä, että kotoutumispalvelujen saatavuus ja laatu heikkenevät. Jo ennestään haastavassa kuntataloudessa säästöt voivat vaikeuttaa kotoutujien pääsyä työmarkkinoille ja lisätä alueellista epätasa-arvoa.

Puutteellinen kielitaito on pk-yritysten yksi suurimmista esteistä maahanmuuttajien työllistämiseksi. Kielitaitoa edistävien koulutusten joustava järjestäminen on erityisen tärkeää erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Kotoutumiskoulutuksen joustava ja riittävästi resursoitu järjestäminen on välttämätöntä, jotta työmarkkinoille siirtyminen ei hidastu. Nopeampi työelämään pääsy tuottaa säästöjä pitkällä aikavälillä. Yksi keino yhdistää työ tai yrittäminen tehokkaasti kotimaisen kielen opiskeluun voisi olla kielen oppimiseen tarkoitettu seteli.

Suomen Yrittäjät kannattaa päällekkäisyyksien purkamista, mutta kiinnittää huomiota siihen, että kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutuksen rahoitukseen kohdistuvasta säästöistä vain osa saataisiin toteutettua purkamalla kotoutumiskoulutuksen päällekkäistä rahoitusta. Tämän seurauksena osa säästöistä kohdistuu kunnan, hyvinvointialueen ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisen muuhun kotoutumisen edistämisen rahoitukseen. Toimenpiteillä voi olla kielteisiä vaikutuksia työvoiman saatavuuteen.

Lisäksi ehdotettu luopuminen kunnille myönnettävästä valtionosuudesta kotoutumista edistävän monialaisen yhteistyön järjestämiseen (kotoutumislain 60 §:n 1 momentin 5 kohta) voi kaventaa esimerkiksi yritysyhteistyötä, jonka avulla monilla alueilla kotoutujia on tutustettu suomalaiseen työelämään.

Nopeampi työelämäpolku, digipalvelut, päällekkäisen työn vähentäminen ja yksityisten palveluntuottajien parempi hyödyntäminen voivat tuottaa säästöjä kotouttamisessa.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Kotoutumisen tavoitteiden tulee edistää työllistymistä ja yrittäjyyttä, kielitaidon kehittymistä sekä yhteiskunnallista osallisuutta. Velvoittavuuden lisääminen voi tukea kotoutumista, mutta sen on oltava tasapainossa yksilön tilanteen ja palveluiden saatavuuden kanssa.

Suomen väestökehityksen vuoksi yritykset tarvitsevat tulevaisuudessa yhä enemmän työvoimaa maamme rajojen ulkopuolelta. Syntyvyyden laskun vuoksi osaavasta työvoimasta kilpaillaan. Tehokas kotouttaminen, joka tähtää mahdollisimman nopeaan työllistymiseen, on välttämätöntä. Tähän liittyvässä palvelutuotannossa niin yksityisillä koulutuksen järjestäjillä kuin vapaalla sivistystyöllä tulee olla oma paikkansa.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on pitkä kokemus suomen kielen koulutusten järjestämisestä ja kehittämisestä OPH:n opetussuunnitelmasuosituksen pohjalta, myös harvaan asutulla seudulla.

Mikäli kotoutumiskoulutusta hankitaan kilpailutuksella, tulee samalla varmistaa laadukas ja tasavertainen koulutus kaikkialla Suomessa.

Suomen Yrittäjät ei kannata valtionosuusrahoituksen poistamista kansanopistoilta. Kotoutumiskoulutusten olisi hyvä säilyä OKM:n alaisuudessa.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Suomen Yrittäjät painottaa, että alkuvaiheen palveluprosessin tulee olla selkeä, joustava ja riittävästi resursoitu, jotta se työllistää mahdollisimman nopeasti.

Kielitaito on merkittävä edellytys työllistymiselle, osallisuudelle ja sujuvalle arjelle suomalaisessa yhteiskunnassa.

Muut huomiot

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden yrittäjyys on kasvanut viime vuosina merkittävästi, ja heidän keskuudessaan yrittäjyys on yleisempää kuin valtaväestöllä. Yrityksiä perustetaan paljon, mutta myös lopetetaan runsaasti. Joukossa on myös niin sanottuja turhia lopettamisia, jotka johtuvat yrittäjyysvalmiuksien puutteesta tai kotoutumisen keskeneräisyydestä.

Suomen Yrittäjät kannattaa kahden miljoonan euron lisärahoituksen osoittamista kunnille osana kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää. Kunnat voisivat kehittää kotoutumiskoulutuksen malleja, joissa kotoutumiskoulutus ei katkeaisi henkilön työllistyessä tai aloittaessa yritystoiminnan kotoutumiskoulutuksen aikana. Tällä voi olla myönteinen vaikutus maahanmuuttajien yritysten jatkuvuuteen.

Ruusunhelmi Marianne
Suomen Yrittäjät ry